

เอกสารนี้ไม่สามารถใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้เนื่องจากการปฏิบัติต้องปรับตามสถานการณ์

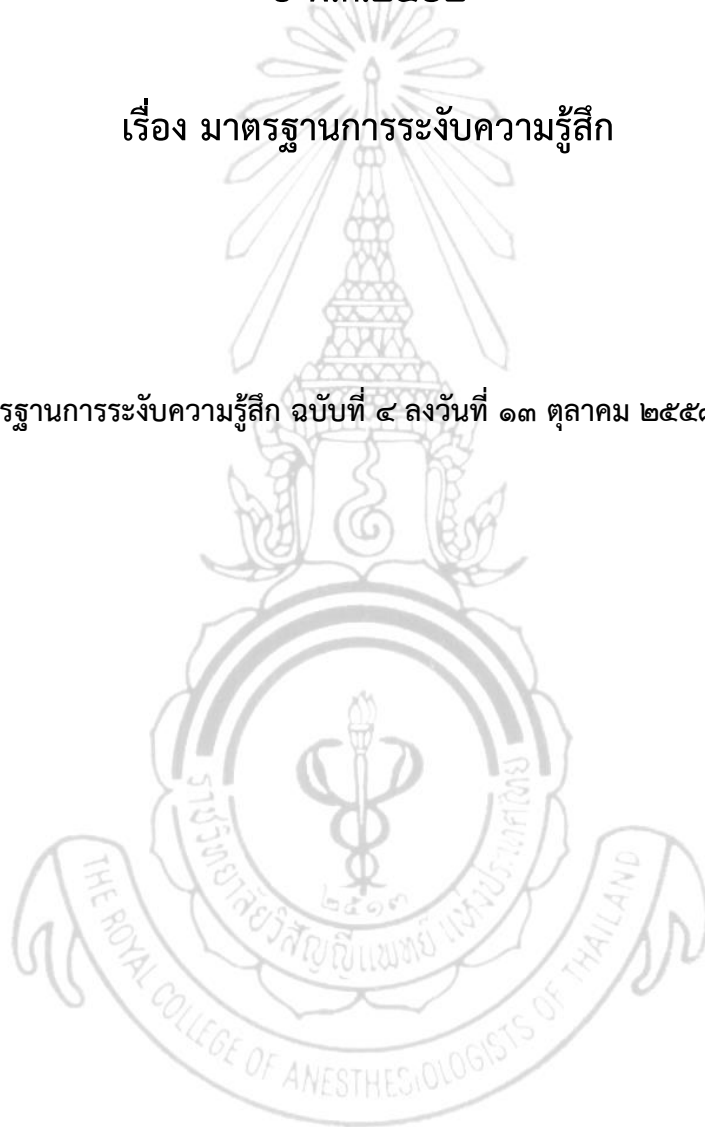

ประกาศราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย

ปี พ.ศ.๒๕๖๒

เรื่อง มาตรฐานการระงับความรู้สึก

(ยกเลิกแนวทางมาตรฐานการระงับความรู้สึก ฉบับที่ ๔ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘ ให้ถือใช้ฉบับนี้แทน)

มาตรฐานการระงับความรู้สึก

มาตรฐานการระงับความรู้สึกนี้ คณะผู้จัดทำได้ดำเนินการภายใต้การกำกับของราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้เป็นมาตรฐานที่ควรปฏิบัติตาม แต่ทั้งนี้ก็ไม่อาจรับรองผลการปฏิบัติได้ แม้จะได้ทำตามมาตรฐานนี้แล้วอย่างเคร่งครัด มาตรฐานการระงับความรู้สึกนี้อาจจะมีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ หากมีผลการศึกษา รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ต่อไปในอนาคต ในกรณีที่ยังไม่มีการทบทวน ให้ผู้ใช้บริการและสถานพยาบาลต่าง ๆ ถือปฏิบัติตามมาตรฐานนี้ อนึ่ง คณะผู้จัดทำไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานนี้ ซึ่งรวมถึงการจัดหาเวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ ตามที่ปรากฏในประกาศมาตรฐานการระงับความรู้สึกฉบับนี้

นิยาม

การให้บริการทางวิสัญญีวิทยาในประกาศนี้ ประกอบด้วย

- การระงับความรู้สึกแบบทั่วไป (general anesthesia) คือ การทำให้ผู้ป่วยไม่รู้สึกตัว
- การระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน (regional anesthesia) คือ การทำให้หมดความรู้สึกเฉพาะส่วนของร่างกายที่จะทำการผ่าตัดหรือหัตถการต่าง ๆ

วัตถุประสงค์

เพื่อเพิ่มความปลอดภัย ลดความเสี่ยงหรืออันตรายต่อผู้ป่วย และให้ สถานพยาบาลปรับปรุงตนเองตามมาตรฐานนี้อย่างถูกต้อง

ขอบเขต

มาตรฐานการระงับความรู้สึกนี้ ประกอบด้วย 2 เกณฑ์มาตรฐาน ครอบคลุมการให้บริการทางวิสัญญี 2 ประเภท

มาตรฐานที่ 1 การระงับความรู้สึกแบบทั่วไป (General anesthesia)

1.1 สถานที่

- 1.1.1 เป็นสถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลในกำกับของรัฐ และสถานพยาบาลของสภาอากาศไทย หรือสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
- 1.1.2 เป็นสถานพยาบาลที่มีความพร้อมทั้งบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ และยาในการทำการกู้ชีพขั้นสูง (advanced cardiac life support; ACLS)

1.2 บุคลากร บุคลากรที่สามารถให้การระงับความรู้สึกแบบทั่วไปได้แก่

- 1.2.1 ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ได้รับวุฒิบัตรหรือหนังสืออนุมัติเพื่อแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาวิสัญญีวิทยาจากแพทยสภา หรือ
- 1.2.2 ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ที่ปฏิบัติงานในสถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลในกำกับของรัฐ หรือสถานพยาบาลของสภาอากาศไทย

- 1.2.3 พยาบาลที่ได้รับประกาศนียบัตรการฝึกอบรมในหลักสูตรวิสัญญีพยาบาล ซึ่งอนุมัติโดยราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย จากกระทรวง ทบวง กรม กรุงเทพมหานครหรือสถาบันการศึกษาของรัฐ โดยปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในสถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลในกำกับของรัฐ หรือสถานพยาบาลของสภากาชาดไทย

1.3 อุปกรณ์เครื่องมือ และยาที่จำเป็น

- 1.3.1 เครื่องดมยาสลบ (anesthetic machine) และเครื่องช่วยหายใจ
- 1.3.2 ชุดเครื่องมือใส่ท่อหายใจ (intubation set)
- 1.3.3 อุปกรณ์ช่วยหายใจด้วยมือบีบ (manual ventilation device) ได้แก่ mask และ self-inflating bag
- 1.3.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการดูดเสมหะ
- 1.3.5 เครื่องติดตามเส้นอาร์วีตามข้อ 1.4.3
- 1.3.6 เครื่องกระตุกหัวใจด้วยไฟฟ้าหัวใจ (defibrillator) พร้อมให้เรียกใช้
- 1.3.7 ออกซิเจน
- 1.3.8 ยาแก้ซีฟ (ภาคผนวก 1)
- 1.3.9 ควรมี dantrolene สำหรับโรงพยาบาลที่ให้การระงับความรู้สึกมากกว่า 15,000 รายต่อปี สำหรับโรงพยาบาลที่ให้การระงับความรู้สึกน้อยกว่า 15,000 รายต่อปี ต้องมีแนวปฏิบัติในการเข้าถึงยา

1.4 ขั้นตอนและการดูแลผู้ป่วย โดยบุคลากรในข้อ 1.2

- 1.4.1 ประเมินและเตรียมสภาพผู้ป่วย (pre-anesthetic evaluation) และจำแนกผู้ป่วยตามเกณฑ์ของสมาคมวิสัญญีแพทย์อเมริกา (American Society of Anesthesiologists Physical Status)
- 1.4.2 ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ และยาที่จำเป็น ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1.3
- 1.4.3 เผื่อระวังผู้ป่วยตลอดเวลา ดังนี้
- 1.4.3.1 สภาวะออกซิเจนของร่างกาย (oxygenation) โดย
- 1.4.3.1.1 สังเกตสีผิวหนังริมฝีปาก เล็บ และสีเลือด
- 1.4.3.1.2 วัดความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือดอย่างต่อเนื่อง โดย pulse oximeter
- 1.4.3.1.3 ควรวัดความเข้มข้นของออกซิเจนในวงจรดมยาสลบ
- 1.4.3.2 สภาวะการหายใจ (ventilation) โดย
- 1.4.3.2.1 สังเกตการขยายของทรวงอก นับอัตราการหายใจ ฟังเสียงหายใจ
- 1.4.3.2.2 วัดคาร์บอนไดออกไซด์ในลมหายใจออก (capnometer) อย่างต่อเนื่อง ในกรณีใส่ท่อหายใจ หรือ laryngeal mask airway หรืออุปกรณ์อื่นที่คล้ายคลึงกัน
- 1.4.3.2.3 ในกรณีที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ ต้องมีสัญญาณเตือนเมื่อสายต่อของเครื่องหลุดจากผู้ป่วย (disconnect alarm)

- 1.4.3.3 สถานะการไหลเวียนเลือด (circulation) โดย
 - 1.4.3.3.1 สังเกตคลื่นไฟฟ้าหัวใจอย่างต่อเนื่อง
 - 1.4.3.3.2 วัดความดันเลือดอย่างน้อยทุก 5 นาที
 - 1.4.3.4 ประเมินอุณหภูมิร่างกายเป็นระยะๆ ในกรณีที่คาดว่าอุณหภูมิของร่างกายจะมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างการระงับความรู้สึก
- 1.4.4 บันทึกรายละเอียดการระงับความรู้สึก วิธีการ ยา อุปกรณ์ สถานะต่างๆ ที่เฝ้าระวัง สัญญาณชีพ ภาวะแทรกซ้อนและการแก้ไข ในแบบบันทึกการระงับความรู้สึก (anesthetic record)
- 1.4.5 ดูแลผู้ป่วยหลังการระงับความรู้สึกในห้องพักฟื้น (postanesthetic care) เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง โดยมีบุคลากรตามข้อ 1.2 หรือบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการดูแลผู้ป่วยหลังการระงับ ความรู้สึกของแต่ละสถานพยาบาล

มาตรฐานที่ ๒ การระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน (regional anesthesia)

2.1 สถานที่

- 2.1.1 สถานพยาบาลของรัฐ สถานพยาบาลในกำกับของรัฐ สถานพยาบาลของสภาวิชาชีพ หรือสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล
- 2.1.2 มีความพร้อมทั้งบุคลากร อุปกรณ์เครื่องมือ และยาสำหรับการกู้ชีพขั้นสูง (advanced cardiac life support; ACLS)

2.2 บุคลากร

- 2.2.1 บุคลากรที่สามารถให้การระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน ได้แก่ ผู้ได้รับวุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติ เพื่อแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขาวิสัญญีวิทยาจากแพทยสภา หรือ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม
- 2.2.2 พยาบาลที่ได้รับประกาศนียบัตรการศึกษา หรือการอบรมในหลักสูตรวิสัญญีพยาบาล ซึ่งอนุมัติโดยราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย เป็นผู้ช่วยแพทย์ในการระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน รวมถึงการดูแลและเฝ้าระวังผู้ป่วย

2.3 อุปกรณ์เครื่องมือ ยา ที่จำเป็น ได้แก่

- 2.3.1 เครื่องดมยาสลบ (anesthetic machine) และเครื่องช่วยหายใจ พร้อมให้เรียกใช้
- 2.3.2 ชุดเครื่องมือใส่ท่อหายใจ (intubation set)
- 2.3.3 อุปกรณ์ช่วยหายใจด้วยมือบีบ (manual ventilation device) ได้แก่ mask และ self-inflating bag
- 2.3.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการดูดเสมหะ
- 2.3.5 เครื่องติดตามเฝ้าระวังตามข้อ 2.4.3
- 2.3.6 เครื่องกระตุ้นหัวใจด้วยไฟฟ้าหัวใจ (defibrillator) พร้อมให้เรียกใช้
- 2.3.7 ออกซิเจน

2.3.8 ยาแก้ซึม (ภาคผนวก 1)

2.4 ขั้นตอนและการดูแลผู้ป่วย โดยบุคลากรในข้อ 2.2

2.4.1 ประเมินและเตรียมสภาพผู้ป่วย (pre-anesthetic evaluation) และจำแนกผู้ป่วยตามเกณฑ์ของสมาคมวิสัญญีแพทย์อเมริกา (American Society of Anesthesiologists Physical Status)

2.4.2 ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ และยาที่จำเป็นตามข้อ 2.3

2.4.3 ฝ้าระวังผู้ป่วยตลอดเวลา ดังนี้

2.4.3.1 สภาวะออกซิเจนของร่างกาย (oxygenation) โดย

2.4.3.1.1 สังเกตสีผิวหนังริมฝีปาก เล็บ และสีเลือด

2.4.3.1.2 วัดความอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือดอย่างต่อเนื่อง โดย pulse oximeter

2.4.3.2 สภาวะการหายใจ (ventilation) โดยสังเกตการขยายของทรวงอก การหายใจ

2.4.3.3 สภาวะการไหลเวียนเลือด (circulation) โดย

2.4.3.3.1 สังเกตคลื่นไฟฟ้าหัวใจอย่างต่อเนื่อง

2.4.3.3.2 วัดความดันเลือดอย่างน้อยทุก 5 นาที

2.4.3.4 ประเมินอุณหภูมิร่างกายเป็นระยะๆ ในกรณีที่คาดว่าอุณหภูมิของร่างกายจะมีการเปลี่ยนแปลงระหว่างการระงับความรู้สึก

2.4.4 บันทึกรายละเอียดการระงับความรู้สึก วิธีการ ยา อุปกรณ์สถานะต่างๆ ที่ฝ้าระวัง สัญญาณชีพ ภาวะแทรกซ้อนและการแก้ไข ในแบบบันทึกการระงับความรู้สึก (anesthetic record)

2.4.5 ดูแลผู้ป่วยหลังการระงับความรู้สึกในห้องพักฟื้น (postanesthetic care) เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง โดยมีบุคลากรตามข้อ 2.2 หรือบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการดูแลผู้ป่วยหลังการระงับความรู้สึกของแต่ละสถานพยาบาล

ประกาศนี้ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๒

ลงชื่อ

(แพทย์หญิงประภา รัตนไชย)

ประธานราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย

ภาคผนวก 1

ยาที่ใช้ได้แก่

1. Adrenaline
2. Amiodarone
3. Atropine
4. Calcium chloride or calcium gluconate
5. Sodium bicarbonate
6. Dopamine

